

RAPPORT

Workshop

Formidling Struves meridianbue

Kautokeino 23. januar 2019

Gerd Johanne Valen

1. Innledning

I februar 2017 ble forvaltningsplanen for Struves meridianbue vedtatt. Arbeidet med å etablere et Verdensarvsenter startet i 2018 med en utredning og kravet om felles formidlingsstrategi for verdensarven Struves meridianbue ble formulert i et brev fra mai 2017 fra Klima- og miljødepartementet (KLD). Inkludering og involvering av lokalsamfunnene i vertskommunene til Struves meridianbue har vært nødvendig for å øke forståelsen og skape engasjement for denne verdensarven. Med støtte fra Riksantikvaren (Kap 1429.post 79) og den norske UNESCO-kommisjonen startet vi arbeidet med idedugnader/ workshops i de tre kommunene. Innspillene fra idedugnadene skal bli en felles formidlingsplan for Struves meridianbue, et verktøy for et kommende verdensarvsenter i arbeidet med formidlingen av vår verdensarv.

2. Deltakelse og gruppearbeid

Ved starten av møtet ble det avklart at det mest hensiktsmessige var norsk som arbeidsspråk, så vel muntlig som for skriftlig rapportering fra gruppearbeidene. Tolk var ikke tilgjengelig.

Struves meridianbue er ikke godt kjent i lokalsamfunnet, og interessen har derfor ikke vært stor i forkant av møtet. 8 personer møtte opp fra Kautokeino for å gi innspill til hvordan vi skal øke kunnskap og forståelse for verdensarven Struves meridianbue:

- Anders Buljo, varaordfører
- Karen Proksi, virksomhetsleder kultur og språk i Kautokeino kommune
- Inga Ragnhild Sara Gaino, Språksenteret, avdeling for språk og kultur
- Ellen Bals, Ridde Duoatter Musea, avdeling Guovdageainnu gilišillju - Kautokeino bygdetun, formidling og digitalisering
- Svein Lund, sekretær for Guovdageainnu meahccuovddáš
- Katarina Axelsson, lærer i matematikk Kautokeino videregående skole
- Kari Marlene Mulder, lærer i realfag ved Kautokeino videregående skole
- Ol Johan Gaup, samisk musikkfestival, initiativtaker for prosjektet for «Besøksenter for natur, kultur og verdensarv i Kautokeino».

Alle presenterte seg og koordinator holdt en kort innledning om verdensarvens muligheter. Deretter overtok direktør Harriet Hagan og ledet prosessen. Vi ble vi inndelt i to grupper som jobbet på separate rom før presentasjon av det gruppene var kommet fram til i plenum. Spørsmålene dreide seg om kunnskapen og interessen for Struves meridianbue i dag. Hvor er vi og hva kan vi gjøre for å forbedre situasjonen. Hvor skal vi være om fem år- hvilke tiltak bør vi gjøre, hvem har ansvaret og hva med forslaget om to pilotprosjekter ?

Kautokeino har to punkter på lista og flere av deltakerne hadde ikke vært på Muvravárri eller Luvddiidčohkka. Men det la ingen demper på engasjementet i gruppearbeidet og ønsket om å gjøre Struves meridianbue mer kjent.

Det kom mange gode forslag til tiltak og prosjekter. Det ble påpekt at man ønsker prosjekter som setter Kautokeino på kartet som viktig. Samtidig er det viktig med informasjon rettet mot barn- og unge og lokalsamfunnet dersom man skal gjøre verdensarven Struves meridianbue kjent og attraktiv for besøkende til Kautokeino.

OPPGAVE 1

HVOR ER VI I DAG OG HVOR ØNSKER VI Å VÆRE OM 5 ÅR?

- *Kunnskap om verdensarven*
- *Besøk*
- *Lokal interesse*
- *Organisering (formidling og forvaltning)*
- *Annet*

Gruppenes ideer:

- å fortelle historiene om områdene- samle inn historie - om bygda Ávži og Bæskades
- synliggjøre reindriftshistorien i områdene og være i dialog med reindriftsnæringen.
- lage undervisningsopplegg til de unge- forsøke å knytte språk og språk opplæring til undervisning
- VGS kan utvikle årlige prosjekter om Struves meridianbue, eventuelt en prosjektuke med utgangspunkt i en dybdelæringsmodell hvor bolkene realfag, kulturhistorie, verdensarv og verdensarvborger inngår. Det forstås et prosjekt hvor elevene selv bidrar til å utvikle informasjon om Struves meridianbue. Hvor de lager en info-bank, kunnskapsbase eller utstilling om prosjektene.
- det bør undervises til lærerutdanningen på høyskolen
- skoleturer/studieturer til Struvepunktene i Estland, Latvia, Finland, Sverige. Estland og Tartu er spesielt viktig – også i forbindelse med forskning og kunnskap om det samiske språket, men også på grunn av observatoriet her.
- barn kan «leke seg opp» til Struvepunktet med god tilrettelegging
- utvide GEO Catch og en app knyttet til matematikk, geografi, realfag, kulturhistorie m.m. Eller en geotagger/ app som varsler når man nærmer seg kulturhistoriske minner.
- gjøre punktene mer attraktive – med en egen installasjon- en interaktiv stasjon – som kan brukes til læring
- øke forståelsen for de oppsluttende verdiene og andre punkter i gradmålingsrekken
- øke forståelsen for verdensarven-
- Muvravárri er i dag en av kommunens Pærletur- den kan utvides med å markere at det er et Struvepunktene som er besøkt: «Struve-koppen»- Struve t-skjorten etc. Utvikle produkter i

forbindelse med besøk. Andre punkter i gradmålingsrekken kan kanskje også benyttes til Pærleturer? Lage en tur mellom punktene.

- den årlige Struve-marsjen i Kautokeino kan utvikles ytterligere med innhold a la markeringen av kulturminnedagen i 2017 med guiding, foredrag og sammenkomst.

- å utvikle guider som kan benyttes av turistnæringen

- lage pakker for turister

- få kunnskapen og bevisstheten om verdien av verdensarven lokalt

- å gjenta suksess fra tur til Lodiken-Luvddiidčohkka i september 2017 med faglige foredrag fra historielaget, museet og Kartverket.

OPPGAVE 2

HVORDAN KOMMER VI DIT?

- *Målgrupper*
- *Mulige tiltak, gjerne pr. målgruppe*
- *Hvem kan/bør ta ansvar for de ulike tiltak?*
- *Hindringer og muligheter for å nå mål*

Gruppenes idéer:

- Samarbeid mellom lokalsamfunn- grunnskole- høyskole og videregående skole samt turlag og bygdelag

- Samarbeid med aktørene i planlagt besøksenter for natur, kultur og verdensarv i Kautokeino

- Samarbeid med verdensarvkoordinator om søknader og prosjekter- og senere også et verdensarvsenter med egen avdeling i Kautokeino.

- Samarbeid med Newtonrommet i Alta, Nordnorsk vitensenter, museene i de tre kommunene, samisk høyskole, samisk arkiv.

- Samarbeid med turisme- Sápmi næringspark for utvikling

- Lage samarbeidsavtaler både kortsiktige og langsiktige

- Øke opplevelsen og kunnskapen om Struves meridianbue langs stiene, men også med fortellinger om natur, botanikk, samisk kultur, historie m.m.

- Ha et godt kommunalt system eller delegere ansvar til andre f.eks. bygdelaget for oppfølging av tiltak rettet mot skjøtsel og utbedring av stier for å gjøre verdensarven mer tilgjengelig og stiene trygge å gå på for besøkende.

3. Pilotprosjekter

I siste del av programmet presenterte GJV aktuelle pilotprosjekter for 2019 etter innspillmøtene i Alta og Hammerfest:

1. Undervisningsopplegg
2. Fysisk installasjon på Struvepunktene

Pilotprosjekt 1: Undervisning

For å kunne prosjektere pilotprosjekt 1 må det engasjeres en ressursperson på timer for å arbeide med utforming av ett undervisningsprosjekt for grunnskolen, som samtidig kan kombineres med pilot prosjekt 2. Ressursperson er fra Nordnorsk -vitensenter eller fra Newtonrommet i Alta. Ressurspersonen deltar også på Internasjonal Nettverkskonferanse i Estland.

Pilot prosjekt 2: Installasjon

For å kunne prosjektere pilotprosjekt 2 må det engasjeres en designer etter at pilot prosjekt 1 er skissert for å finne fram til en egnet installasjon det vil si en grov skisse eller et forslag til en installasjon som kan benyttes ved de geodetiske punktene, men utenfor fredet areal og ikke i konflikt med autentisitet eller de oppsluttende verdiene.

Ett av mange innspill som kom fram under workshopene i 2018 var behovet for at det burde være noe mer ved besøk til Struve-punktene. En interaktiv installasjon som kan gi de besøkende til de fire geodetiske punktene en økt forståelse av verdensarvens enestående verdi. Hvilken utforming og funksjon den bør ha må utvikles i samråd med realfag, pedagogikk og design. Verdensarven Struves meridianbues universelle og enestående verdi er ikke lett å oppdage for de som ikke har god nok bakgrunnskunnskap. Den må derfor formidles på flere plan. Å få innsikt i metoden for oppmåling av meridianbuen blir viktig.

Ideene om et undervisningsprosjekt og en eventuell interaktiv installasjon ved toppene fikk tilslutning av deltakerne, og de mente det var noe man bør utvikle med tanke på å øke kunnskapen om metoden og forståelse for verdensarvens enestående verdi.